

Rapportage economische ontwikkeling

Van gemeente Neder-Betuwe

Deze rapportage gaat in op de economische structuur en de economische ontwikkeling van gemeente Neder-Betuwe. Hierbij staan de volgende economische indicatoren centraal: aantal vestigingen, aantal arbeidsplaatsen, werkloosheid, startende bedrijven, top 20 grootste werkgevers, bedrijfsbezoeken, bedrijfsbeëindigingen, ontwikkelingen per sector, leegstandsmonitor op bedrijfsterreinen, pendelgegevens, beoordeling door ondernemers ondernemersklimaat.

Oktober 2015

Inhoud

1. Aantal vestigingen.....	2
2. Aantal arbeidsplaatsen.....	2
Vergelijking met buurgemeenten	2
3. Werkloosheid.....	3
Vergelijking werkloosheidscijfers buurgemeente, provincie en nationaal	3
4. Startende bedrijven.....	3
Wat valt op?.....	4
5. Top 20 grootste werkgevers	4
6. Bedrijfsbezoeken	4
7. Bedrijfsbeëindigingen	5
8. Ontwikkelingen per sector.....	6
De sectoren Top 3	6
Wat valt op?.....	6
Vergelijking met Regio Rivierenland:	7
Indeling naar Topsectoren.....	7
Wat valt op?.....	7
Agro-food	7
Recreatie en Toerisme	7
Logistiek	7
Maakindustrie	8
Health.....	8
9. Leegstandsmonitor op bedrijfsterreinen	8
10. Pendelcijfers.....	8
Uitgaande pendel	9
Inkomende pendel	9
11. Beoordeling door ondernemers Ondernemersklimaat	9
Beoordeling: Ondernemingsklimaat en huisvesting	9
Concurrentiepositie	9
Beoordeling gemeente	9

1. Aantal vestigingen

Uit de tabel 1 blijkt dat het aantal vestigingen in gemeente Neder-Betuwe 1.990 bedraagt. Dit aantal is in 2014 toegenomen met 30 ondernemingen. Het betreft een groei van 1,5 %.

Qua aantal vestigingen is in onze gemeente sector Zakelijke dienstverlening het grootst (350 bedrijven). In 2014 is de sector wederom gegroeid met 20 bedrijven; nominaal de grootste groeier. Op een 2e plaats staat de sector Landbouw/Visserij (310 bedrijven). De bouwsector neemt een 3e plaats in (290 ondernemingen). De sectoren zijn in onderstaande tabel in groen gearceerd.

Tabel 1: Aantal vestigingen in Neder-Betuwe.

	2010	2011	2012	2013	2014	+/- in %
Landbouw/visserij	320	310	320	320	310	- 3,1%
Industrie/delfstoffenwinning	140	130	130	130	130	0
Nutsbedrijven	0	0	10	10	0	0
Bouwnijverheid	260	270	280	280	290	+ 3,5%
Groothandel	140	140	140	140	150	+ 7%
Detailhandel/autohandel	240	240	240	250	260	+ 4%
Vervoer, opslag en communicatie	120	120	120	130	120	- 7,6%
Horeca	40	40	40	50	50	0
Financiële instellingen	20	20	10	20	10	- 50%
Zakelijke dienstverlening	300	310	320	330	350	+ 6%
Openbaar bestuur	10	10	10	10	10	0
Onderwijs	60	70	70	80	80	0
Gezondheidszorg	70	70	90	90	100	+ 11,1%
Overige dienstverlening	120	130	130	130	140	+ 7,6%
Totaal	1.830	1.860	1.920	1.960	1.990	+ 1,5 %

Bron: Provincie Gelderland

De grootste procentuele groei van het aantal bedrijven heeft plaatsgevonden in de Gezondheidszorg: daar zijn in 2014, 10 nieuwe ondernemingen bijgekomen. Ook in andere sectoren zijn stijgingen waarneembaar (zie tabel 1). Opvallend is dat in de bouwsector toch het aantal ondernemingen met 10 is toegenomen. Deze sector heeft in het slechte economische tij een zware tijd doorstaan. Mogelijk dat de toename toe te schrijven is aan nieuwe ZPP-ers (zie onder 4). De grootste procentuele afname van bedrijven heeft plaatsgevonden bij de financiële instellingen: 10 ondernemingen minder.

Uiteraard zegt de omvang van de sectoren qua aantallen bedrijven niets over de economische prestaties van de sectoren. Relevant is om het aantal bedrijven in relatie te zien met het aantal arbeidsplaatsen dat zij leveren. Hiervoor wordt verwezen naar punt 6.

2. Aantal arbeidsplaatsen

In 2014 leverende 1.990 bedrijven gezamenlijk **9.460** arbeidsplaatsen. Ten opzichte van 2013 is dit aantal wederom (net als de vijf voorgaande jaren) gedaald. De afname betreft een percentage van **-0,9 procent, zijnde 90 arbeidsplaatsen** (zie tabel 3).

Vergelijking met buurgemeenten

De Neder-Betuwse economische ontwikkeling is vergeleken met onze buurgemeenten Buren, Overbetuwe en met Tiel. De cijfers uit deze gemeenten laten zien dat in

- Buren het aantal arbeidsplaatsen is afgenomen tot 8.290 zijnde een daling met -1,8%.
- Tiel het aantal arbeidsplaatsen is afgenomen naar 22.630 hetgeen een daling betekent van -2,6%.
- Overbetuwe, aantal arbeidsplaatsen is toegenomen met 360 banen naar 18.920 banen, hetgeen een groei betekent van 2%.

In de regio Rivierenland is het aantal banen in 2014 afgenomen met 1,6%.

Onder punt 7 wordt beschreven in welke sectoren de afnames hebben plaatsgevonden. Hiernaar wordt verwezen.

3. Werkloosheid

Het aantal vestigingen en arbeidsplaatsen geeft een beeld van de lokale economie. Ondernemers in Neder-Betuwe investeerden in nieuwe bedrijven (+30) maar leverden gezamenlijk minder arbeidsplaatsen.

Deze cijfers moeten echter ook afgezet worden tegen het werkloosheidscijfer.

Immers, als een inwoner uit Neder-Betuwe buiten de gemeente werkt en zijn baan verliest, wordt deze persoon geregistreerd als Neder-Betuwse werkloze, zonder dat dit invloed heeft op de daling van het aantal arbeidsplaatsen in Neder-Betuwe. Het betrekken van het werkloosheidscijfer is daarom van belang om een goed en compleet beeld van de Neder-Betuwse situatie te krijgen.

Het Neder-Betuwse werkloosheidspercentage bedraagt in 2014 5,6% Het gaat hier nominaal om 590 werkzoekenden. In 2013 was de werkloosheid nog 5,1%). Het betreft stijging met 0,5% ten opzichte van 2013, hetgeen een stijging betekent van 60 mensen.

In 2012 betrof het werkloosheidspercentage nog slechts 3,7% (380 mensen).

Vergelijking werkloosheidscijfers buurgemeente, provincie en nationaal

- In Buren bedraagt het werkloosheidspercentage 7,1%.
- In Overbetuwe betreft het werkloosheidspercentage 7,7% dit betreft een stijging van 0,7%.
- In Tiel ligt dit cijfer aanzienlijk hoger. Hier bedraagt het werkloosheidscijfer 10,1% .

In vergelijking met deze buurgemeenten heeft Neder-Betuwe een laag werkloosheidspercentage!

Het Gelderse werkloosheidscijfer bedraagt namelijk 8,6% en het landelijke werkloosheidspercentage bedraagt 9,4%. Hier betreft het stijgingen t.o.v. 2013 nl resp. met 0,7 % en 0,9%. Ook ten opzichte van het Gelderse en nationale werkloosheidspercentage is het Neder-Betuwse percentage nog steeds laag en dus gunstig te noemen!

4. Startende bedrijven

In 2014 zijn er in Neder-Betuwe 131 nieuwe bedrijven bijgekomen. De grootste toename was te zien in de detailhandel/autohandel (28) en in bouw (26) de zakelijke dienstverlening (23) (zie tabel 1: in deze tabel zijn de bedrijfsbeëindigingen in het saldo verwerkt).

De totaal aantallen vestigingen zijn sinds 2010 toegenomen van 1.830 (2010) naar 1.990 (2015). In dezelfde periode is het aantal banen echter afgenomen van 9.700 naar 9.460. De achterliggende reden is dat het aantal banen bij de grotere bedrijven aanzienlijk is afgenomen maar dat er daarnaast heel veel ZZP-ers zijn bijgekomen.

Het totaal aantal eenmansbedrijven is sinds 2010 gegroeid van 976 naar 1.131 in 2014. Het aandeel heel kleine bedrijven komt hiermee uit op ca. **60%**!.

Aandeel bedrijven	2010	2011	2012	2013	2014
Geen werkzame personen	128	125	131	140	139
1 werkzame persoon	976	1013	1064	1079	1131
2 t/m 4 werkzame personen	407	406	406	433	420
5 t/m 9 werkzame personen	143	140	136	132	130
10 t/m 19 werkzame personen	102	104	107	106	108
20 t/m 49 werkzame personen	48	48	47	42	41
50 t/m 99 werkzame personen	15	15	14	14	14
100 t/m 199 werkzame personen	9	9	9	9	9
200 t/m 499 werkzame personen	1	1	1	1	1
500 t/m 799 werkzame personen	1	0	0	0	0
	1830	1861	1915	1956	1993

Tabel 2 Bron: PWE-Gelderland 2014.

Wat valt op?

Het aantal eenmanszaken en heel kleine bedrijven (< 5 werkzame personen) maakt procentueel het grootste deel uit van de bedrijven in Neder-Betuwe. Uit het coalitieprogramma blijkt echter niet dat (pro-actief) wordt ingezet op het faciliteren en/of begeleiden van startende ondernemers. Uit onderzoek is gebleken dat van het aantal startende ondernemers na een periode van vijf jaar, slechts nog de helft overeind is. Vanuit de provincie worden middelen ingezet om meer en betere startende ondernemers te krijgen. Te overwegen valt om hierbij aan te sluiten.

5. Top 20 grootste werkgevers

	2014	Sector
1. Recticel BV	259	Industrie
2. Stichting De Schutse	169	Gezondheidszorg
3. Romein Beton BV	139	Industrie
4. Babypark Kesteren	137	Groothandel
5. Van Lodenstein college	130	Onderwijs
6. KG&Rolf	125	Groothandel
7. Gemeente Neder-Betuwe	118	Openbaar bestuur
8. Juice Production	113	Industrie
9. Vlastuin BV	100	Industrie
10. Kebo	78	Groothandel
12. Go-Tan BV	76	Productiebedrijf
13. Gelderse Straal-staal en schildersbedrijf	75	Industrie
14. Lego Nederland BV	74	Groothandel
15. Mc Donalds	70	Horeca
16. Wassenburcht Medical BV	67	Industrie
17. Grootendorst Banket	65	Zakelijk dienstverlening/detachering
19. Multicourt sneltel Noord BV	62	Zakelijke dienstverlening
20. Van Soest BV Kesteren	60	Opslag koelhuizen
20. Fruitmasters Veiling BV Ochten	60	Groothandel/ veiling
20. WEKO	60	Groothandel in eieren

Bron: Provincie Gelderland

Recticel BV, gevestigd aan de Spoorstraat 69 te Kesteren, is verreweg de grootste werkgever in Neder-Betuwe. Er is een relatief grote afstand tot de nummer 2 en e.v.

Er zijn in Neder-Betuwe 'slechts' negen werkgevers met 100 of meer werknemers. De gemeente Neder-Betuwe neemt als werkgever zelf een 7^e plaats in. De bedrijven in de top 20-lijst hebben allen 60 werknemers of meer. Als grote werkgevers zijn zij voor Neder-Betuwe relevant. Wellicht een aanbeveling om in ieder geval de bedrijven in de top 10 maar ook deze top-20 bedrijven op te nemen bij een jaarlijks accountmanagement. Dit om de relatie met de grootste werkgevers "warm" te houden en hen meer als partners bij beleidsontwikkeling te betrekken en bij beleidsuitvoering in te (kunnen) zetten.

6. Bedrijfsbezoeken

Reeds afgelegde bezoeken vanaf 2010-heden:

Bedrijfsnaam	Adres	Opmerkingen	Arbplts
2010			
Grootendorst Banket	Ochten	Koekfabriek is overgenomen door de Aviateur. Momenteel WABO in behandeling	65
Vredo	Dodewaard	Vervaardigen machines land/tuinbouw. Bedrijf zoekt naar uitbreidingsmogelijkheden naast gelegen perceel.	38
2011			

Wassenburg	Dodewaard		67
Prima voor Elkaar	Ochten	Kandidaat Business Event Regio	1
Camping De Linie	Opheusden	Kennis genomen van ontwikkeling o.a. bouw van Romeinse wachttorenen. Vergunning is in behandeling.	
Kerncentrale	Dodewaard		
2012			
Hotel Van Balveren	Echteld		
Van Eck en Oosterink	Dodewaard	Drukkerij. Kennis genomen van nieuwe strategie bedrijf. Meer digitaal.	38
Vriesveem/Van Soest	Kesteren	I.h.k.v de Poolse gasten	60
Ojah	Cuneraweg 9c, Ochten	I.h.k.v de Poolse gasten. Ojah was in 2014 deelnemer Business Events Regio en N-B	4
Fruityline		I.h.k.v de Poolse gasten	113
Babypark	Kesteren	I.h.k.v de Poolse gasten	137
Fruitbedrijf De Vree		I.h.k.v de Poolse gasten	
De S-akker		I.h.k.v de Poolse gasten	
2013			
Go Tan	Kesteren	Uitleg gehad over uitbreiding activiteiten en gebouw.	76
Recticel	Kesteren	Diverse bezoeken afgelegd o.a. i.h.k.v. bezoek Poolse gasten in 2012	259
2014			
Kinderopvang Bunderbos	Kesteren	Ontwikkelingen kinderopvang en mogelijke knelpunten besproken.	21
Geurts Conserven		Ontving op 2 dec 2013 het predikaat "koninklijk", door hofleverancier te worden. Familiebedrijf werd opgericht in 1888. Produceert 35 mln jam- en appelmoespotten p/jr. Maatschappelijk betrokken en sponsort het veer Dodewaard-Druten. Organisator internationaal schaaktoernooi	29
Gerritsen Milieu (Remondis)	Waalbandijk 67, Ochten	Milieubedrijf/recycling	11
HKV	Ochten	Bedrijf zoekt bredere activiteiten vanwege concurrentie. Content met afwikkeling aanvraag overkapping loaddock.	17
2015			
7/10 PK Runningshop			27
8/10 Geurts conserven		Wederom bezocht. Nu met de CdK	29
9/11 Augustinus BV			25
2/12 GSB			75
2016			
17/2 De Schutse			169

7. Bedrijfsbeëindigingen

Ieder jaar verdwijnen bedrijven door bedrijfsbeëindiging, pensionering, verhuizing of faillissement. In 2014 zijn 127 bedrijven gestopt met hun bedrijf. Van de 127 beëindigde bedrijven betroffen het 15 faillissementen.

De faillissementen vonden m.n. plaats in de sectoren Bouw (5) en in de Zakelijke dienstverlening (4). 3 gefailleerden betroffen groothandelsbedrijven.

In 2012 was er slechts 1 faillissement maar in 2013 waren het er 13. In de periode 2015 tot heden zijn er reeds 11 bedrijven gefailleerd waarvan 4 detailhandelsbedrijven

8. Ontwikkelingen per sector

De sectoren Top 3

In tabel 3 staat de omvang van de sectoren in Neder-Betuwe uitgedrukt in arbeidsplaatsen. Gemeten en uitgelicht worden hier de sectoren met het hoogst aantal arbeidsplaatsen (en niet de sectoren met de meeste vestigingen). Werkgelegenheidsomvang is namelijk een relevantere indicator voor economische ontwikkeling. Tevens worden belangrijke, opvallende veranderingen in de sectoren beschreven.

In 2014 is de top 3 als volgt samengesteld (zie tabel 2):

1. Industrie/Delfstoffenwinning
2. Zakelijke dienstverlening en Detailhandel/autohandel
3. Groothandel en Gezondheidszorg

Tabel 3: Werkgelegenheid per sector in gemeente Neder-Betuwe
Bron: Provincie Gelderland

	2010	2011	2012	2013	2014	Procentueel
Landbouw/visserij	800	830	850	870	870	0
Industrie/delfstoffenwinning	1.810	1.770	1.740	1.660	1.710	+ 3 %
Nutsbedrijven	30	30	70	60	60	0
Bouwnijverheid	890	940	960	870	880	+ 1,1 %
Groothandel	1.090	1.050	1.020	990	970	- 2 %
Detailhandel/autohandel	1.060	1.050	1.060	1.110	1.060	- 4,5%
Vervoer, opslag en communicatie	480	490	480	440	450	+ 2,2%
Horeca	390	410	410	460	440	- 4,3%
Financiële instellingen	70	60	40	50	50	0
Zakelijke dienstverlening	1.240	1.140	980	1.010	1.060	+ 4,9%
Openbaar bestuur	190	180	180	230	190	- 17,4%
Onderwijs	540	550	580	590	580	- 1,6%
Gezondheidszorg	930	990	1.030	1.040	970	- 6,7%
Overige dienstverlening	190	190	190	190	180	- 5,2%
Totaal	9.700	9.670	9.590	9.550	9.460	- 0,9%

Wat valt op?

1. De sector die (zelfs met grote afstand) de meeste arbeidsplaatsen levert, betreft de sector **Industrie**. Deze sector is echter qua omvang (aantal ondernemingen) gering en neemt in onze gemeente slechts een 7^e plaats in. Weinig ondernemingen leveren dus veel werkgelegenheid en is daarmee voor de gemeente een belangrijke sector te noemen! Opvallend is tevens dat juist deze sector in het gemeentelijk beleid geen extra aandacht krijgt maar dit in de toekomst zeker verdient! In 2014 groeide de sector met maar liefst 3%,
2. Tevens valt op dat de sector Landbouw/Visserij (2^e sector qua nominale omvang) niet voorkomt in de top 3 van het aantal arbeidsplaatsen. Hierin neemt de sector "slechts" een 5^e plaats in! De sector is relatief groot van omvang maar levert dus relatief weinig arbeidsplaatsen. Wel is het aantal arbeidsplaatsen al enkele jaren stabiel. Deze sector (meer specifiek de Laanboomteelt) wordt prominent bevorderd in het coalitieprogramma. Het betreft een sector die vanuit de historie bij Neder-Betuwe hoort en een groot deel van ons grondgebied in gebruik neemt. De laanboomteelt kenmerkt Neder-Betuwe en levert een marketingtool. De ABC-ontwikkelingen passen hier in.
3. Ook valt op dat de Zakelijke dienstverlening (een 1^e plaats qua omvang), een grote omvang aan arbeidsplaatsen biedt. Deze sector neemt een gedeelde 2^e plaats in. Deze sector is voor Neder-Betuwe belangrijk te noemen. In 2014 is de sector gegroeid met maar liefst 4,9% is daarmee **de grootste procentuele groeier**. De sector deel een tweede plaats met de Detailhandelssector waar het gaat om het aantal arbeidsplaatsen.
4. De Detailhandelssector neemt een 4^e plaats in en een (gedeelde) 2^e plaats qua arbeidsplaatsen. Ondanks alle druk die er door (landelijke) tendensen op de sector bestaat (filialisering, schaalvergroting, vergrijzing, internetontwikkelingen ed), gaat het hiermee in onze gemeente

relatief goed. Gemiddeld genomen levert iedere winkel in Neder-Betuwe 5 banen op. Dat is positief en voor onze winkeliers bemoedigend.

Een sector om met recht zorg en aandacht aan te (blijven) geven, zoals in het coalitieprogramma ook gebeurt. Momenteel wordt samen met ondernemers toegewerkt naar een Lokale detailhandelsvisie welke richtinggevend uitspraken voor de ontwikkelingen in de sector zal geven.

5. Gezondheidszorg: weinig bedrijven, maar toch een 3^e plaats qua arbeidsplaatsen!
6. Groothandel: idem> relatief weinig bedrijven en gedeelde 3^e plaats met de Gezondheidszorg qua arbeidsplaatsen.
7. De grootste procentuele daling vond plaats bij het Openbaar bestuur: een krimp van 40 banen.

Vergelijking met Regio Rivierenland:

De sectoren in de regio vertonen een vergelijkbaar beeld. Hier is de top 3 (qua werkgelegenheid) als volgt samengesteld:

1. zakelijke dienstverlening, 2. gezondheidszorg en 3. detailhandel/autohandel

De sector Industrie komt in de regio niet in de top 3 voor.

Indeling naar Topsectoren

Het rijk voert sinds jaren een topsectoren beleid. Dit beleid is ook doorvertaald op provinciaal niveau. Een indeling van het aantal arbeidsplaatsen (i.p.v. de SBI-codes van de KvK) naar Topsectoren, levert het volgende beeld:

Agro-Food:	2.640, zijnde	420 bedrijven, gemiddeld 11 arbeidsplaatsen per bedrijf
Maakindustrie:	1.680, zijnde	130 bedrijven, gemiddeld 13 arbeidsplaatsen per bedrijf
Health:	1.160, zijnde	100 bedrijven, gemiddeld 12 arbeidsplaatsen per bedrijf
Logistiek:	1.270, zijnde	220 bedrijven, gemiddeld 6 arbeidsplaatsen per bedrijf
Vrijtijdseconomie:	470, zijnde	80 bedrijven, gemiddeld 6 arbeidsplaatsen per bedrijf
Creative industrie:	220, zijnde	90 bedrijven, gemiddeld 2,5 arbeidsplaatsen per bedrijf
EMT:	240, zijnde	70 bedrijven, gemiddeld 3 arbeidsplaatsen per bedrijf
Totaal	7.680, zijnde	1.110 bedrijven

Wat valt op?

Agro-food

Van de topsectoren is in Neder-Betuwe **Agro-Food** de grootste sector, terwijl dat in de KvK-lijst de sector **Industrie** is. Opvallend is dat echter als topsector de sector Agrofood. ook de meeste arbeidsplaatsen biedt van alle topsectoren terwijl in de KvK-meting de landbouw niet in de top 3 voorkomt. Dat komt omdat in de topsector Agrofood een bredere scope gehanteerd wordt. Voor Neder-Betuwe met een nabije ligging van FoodValley in Ede/Wageningen biedt de sector zeker kansen. Dit in combinatie met de bevordering van de Laamboomteelt is hier economische spin-off kansrijk.

Recreatie en Toerisme

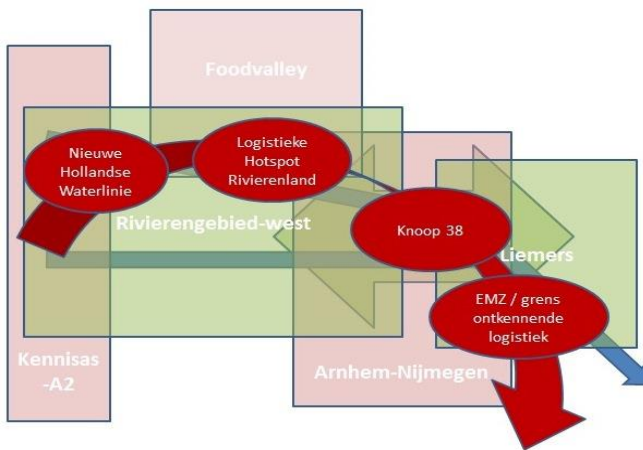
In het coalitieprogramma betreft Recreatie en Toerisme (R&T) een belangrijk speerpunt. Het betreft een van de economische sectoren maar wordt door de KvK niet als afzonderlijke SBI-code benoemd en berekend. Uit bovenstaand overzicht valt op te maken dat de topsector Vrijtijdseconomie de beleidssector R&T omvat.

De sector is qua omvang klein (80 bedrijven) en levert in totaal 470 banen op. Dat betreft een percentage van 4,9% van het totaal aantal banen. Wat hierbij opvalt is dat deze sector groeiend is. Dezelfde tendens is waarneembaar in de regio Rivierenland. Het betreft in Neder-Betuwe weliswaar een langzame, maar gestage groei. Per onderneming is gemiddeld sprake van 6 arbeidsplaatsen.

Logistiek

Neder-Betuwe maakt onderdeel uit van de Gelderse Corridor. Dit is een van de Gebiedsgerichte opgaven uit de provinciale Omgevingsvisie welke in april 2015 expliciet werd opgenomen in het provinciale coalitieakkoord. In het akkoord is het initiatief van de 20 corridorgemeenten meegenomen. In lijn met alle landelijke, provinciale, regionale en lokale visies wil de provincie de ambities aanscherpen via de gedachte van een "veerkrachtige economie in een veilig, gezond & leefbaar gebied". Uitwerking hiervan wordt aangevlogen via de 3 p's (people, planet en profit) die resulteren in opgaven en quick wins.

Als 'parels aan het corridorsnoer' zijn er (van west naar oost) nu door de provincie vier knopen

onderscheiden:

1. de nieuwe Hollandse Waterlinie
2. de Logistieke Hotspot Rivierenland als model voor een bredere duurzame logistieke ontwikkeling
3. Knoop 38 in Valburg als een integraal en duurzaam te ontwikkelen knooppunt
4. Grensontkenkende logistiek (transport) Emmerich, Montferland en Zevenaar

De provincie zet hierbij (vanuit haar rol als regisseur van de corridor) een concept neer en zet in op integrale samenhang en geeft aan dat de betrokken partners hierbij een alliantie moeten aangaan.

Vanuit de regio wordt terecht ook ingezet op

bevordering van de Logistieke Hotspot Rivierenland.

Ook Neder-Betuwe is hierbij partner. In onze gemeente doet de sector het goed: 220 bedrijven leveren samen 1.270 arbeidsplaatsen (gemiddeld 6 arbeidsplaatsen per bedrijf).

De KvK-sectoren Groothandel en Verkeer/Vervoer/Communicatie worden in de topsector meegeteld. Groothandelsbedrijven hebben immers meestal ook veel vervoerstromen. Datzelfde geldt voor sommige productiebedrijven.

Maakindustrie

De maakindustrie is niet alleen binnen de KvK-codering een belangrijke sector, maar ook binnen de topsectoren levert de sector een positieve prestatie: 130 bedrijven leveren maar liefst 1680 arbeidsplaatsen zijnde gemiddeld 13 arbeidsplaatsen per bedrijf!

De maakindustrie is van belang: uit deze sector komen de meest belangrijke innovatie voort. Eerder werd al opgemerkt dat de sector ten onrechte geen specifieke aandacht krijgt in het Neder-Betuwse beleid. Voorgesteld wordt om in ieder geval bij de komende bedrijfsbezoeken ook bezoeken aan bedrijven in de maakindustrie te gaan afleggen.

Health

De Health topsector staat op een derde plaats. Dit klopt met beeld uit de KvK-lijst. Er is sprake van relatief weinig bedrijven maar zij bieden veel arbeidsplaatsen: 100 bedrijven leveren 1.160 arbeidsplaatsen gemiddeld 12 arbeidsplaatsen per bedrijf. Het is het overwegen waard om deze sector meer aandacht te geven. Temeer omdat de Zorgsector in 2014 ook groei heeft doorgemaakt.

9. Leegstandsmonitor op bedrijfsterreinen

In 2015 heeft een monitor naar de leegstand op de bedrijfsterreinen plaatsgevonden. Hieruit blijkt dat er op de vier lokale bedrijfsterreinen (Bonegraaf, Panhuis, De Heuning en Tolsestraat) laag is. Bedrijfsterrein De Heuning kent momenteel de meeste leegstand: nl 7% van het totale vastgoed. OP de andere terreinen ligt dit percentage op 4% of lager: Panhuis 4%, Tolsestraat 2% Bonegraaf 1%. Per saldo is de totale leegstand lager dan 5% hetgeen een normaal percentage is en onder de noemer 'frictieleegstand' valt. (zie Stec, Rapportage Monitor Leegstand Bedrijfsterreinen Neder-Betuwe 26 september 2015).

10. Pendelcijfers

Neder-Betuwe kent (peildatum 2014) 22.728 inwoners. De beroepsbevolking bedraagt 10.400 mensen en er zijn 9.460 arbeidsplaatsen. Van de 22.728 inwoners uit Neder-Betuwe werken ca. 5.466 mensen in de eigen gemeente. Dit is ongeveer de helft (52%) van de totale beroepsbevolking. De rest van de beroepsbevolking (48%) werkt buiten de gemeente*.

Uitgaande pendel

Er zijn 4.934 Neder-Betuwe-naren die hun werk buiten de gemeente hebben*.

De gemeente bij wie de meeste uitgaande Neder-Betuwe-naren werken is Tiel. Hier werken maar liefst 948 Neder-Betuwe-naren! Als 2e werklocatie vinden Neder-Betuwe-naren hun werk in Buren (364 mensen). Als 3e werklocatie kennen de Neder-Betuwe-naren de gemeente Ede (339 mensen).

Ook veel meden werken in Geldermalsen (278) en Wageningen (278) . 400 Neder-Betuwe-naren hebben werk in de buurgemeente Overbetuwe. Andersom is dit aantal ongeveer gelijk (zie onder).

Inkomende pendel

Van het aantal Neder-Betuwe arbeidsplaatsen, wordt ongeveer de helft ingevuld door Neder-betuwnaren zelf. De ander helft wordt door mensen van buiten Neder-Betuwe ingevuld. Het grootste deel van deze mensen komt uit Tiel (ca.450 mensen). De tweede plaats wordt ingenomen door mensen uit Overbetuwe (ca.400 mensen) en vervolgens komen ca. 366 mensen uit Buren voor hun werk naar Neder-Betuwe.

Buiten de provincie Gelderland komen ook veel mensen uit de provincie Utrecht naar Neder-Betuwe: Rhenen (253 mensen), Veenendaal (227 mensen), Utrechtse Heuvelrug (74 mensen). Vanuit de andere provincies komen veel minder mensen naar Neder-Betuwe. Slechts 19 Duitsers werken in onze gemeente.

* Deze pendelgegevens zijn gebaseerd op onderzoek onder Gelderse bedrijven. Bekend is van alle mensen die werken in Gelderland, waar ze vandaan komen. Dat betekent dat alleen de *inkomende* pendel volledig inzichtelijk is. Gegevens van mensen die wonen in Gelderland maar elders werken zijn er helaas niet. De uitgaande pendel is alleen bekend voor zover dat naar plaatsen in Gelderland gaat (is daar immers weer inkomende pendel). Meer informatie over de pendelgegevens zijn te vinden op www.gelderse-economie.nl.

11. Beoordeling door ondernemers Ondernemersklimaat

In de zomer van 2015 is onder alle ondernemers in de gemeente een enquête uitgezet. Zij zijn bevestigd op tal van onderwerpen. 16% (230) heeft de enquête ingevuld en geretourneerd. Over onderstaande onderwerpen hebben zij een rapportcijfer afgegeven.

Beoordeling: Ondernemingsklimaat en huisvesting

Locatie	Ondernemingsklimaat	Huisvesting
Bedrijventerrein	6,8	7,6
Buitengebied	6,6	7,7
Dorpskern	6,4	7,5
Totaal	6,5	7,6

Concurrentiepositie

Totale bedrijfsleven Neder-Betuwe:

- Huidige 6,9
- Over 5 jaar 6,7

Detailhandel Neder-Betuwe:

- Huidige 6,6
- Over 5 jaar 6,5

Beoordeling gemeente

Vraag	Totaal	Bedrijventerreinen	Dorpskern	Buitengebied
Gemeentelijk beleid	5,9	6,5	5,6	5,8
Samenwerking met gemeente en ondernemers	6,0	6,4	5,7	5,9

Voor meer informatie over de economie van gemeente Neder-Betuwe kunt u terecht op www.nederbetuwe.nl/ondernemen.